

**A Magyar Tudományos Akadémia elnökének
22/2022. (07. 14.) számú határozata
a Magyar Tudományos Akadémia Nemzeti Programjairól¹**

A Magyar Tudományos Akadémia (a továbbiakban: MTA) elnöke a Magyar Tudományos Akadémiáról szóló 1994. évi XL. törvény (továbbiakban MTA törvény) 14. §-ában és a Magyar Tudományos Akadémia Alapszabályában biztosított jogkörében eljárva az MTA által koordinált Nemzeti Programok működtetésének eljárásrendjéről a jelen szabályzatban foglaltak szerint rendelkezik.

Preambulum

Az MTA törvény 3. §-ában foglaltak szerint a Magyar Tudományos Akadémia közfeladatai körében támogatja a tudományok művelését és a tudományos kutatások végzését, emellett szorgalmazza és segíti a tudományos kutatások eredményeinek társadalmi és gazdasági hasznosítását, továbbá kapcsolatot tart a külföldön élő magyar nyelvű és tárgyú tudományos kutatások művelőivel, támogatja a határon túli magyar tudományosságot.²

A „Koncepció és stratégia a Magyar Tudományos Akadémia elnöki tisztségének betöltéséhez” című elnöki koncepcióban meghirdetett stratégiai program költségvetési támogatásból való megvalósítására 2022-től nyílik lehetőség a magyar társadalom, gazdaság és kultúra számára nemzetstratégiai jelentőségű programok elindításával. Az elnöki koncepciót és annak megvalósítási tervét megismerte az Akadémia Közgyűlése, a Vezetői Kollégium és az Elnökség. Jelen határozat ismerteti a költségvetési támogatásban részesíthető Magyar Tudományos Akadémia Nemzeti Programokat (továbbiakban: MTA Nemzeti Programok vagy Nemzeti Programok).

I. §

A Nemzeti Programok célja

Az MTA Nemzeti Programok célja a megismert kormányzati célkitűzésekhez igazodóan és az MTA tv. 3. § (1) bekezdésében meghatározott közfeladatokra figyelemmel kiemelt tématerületeken olyan kutatások támogatása, melyek Magyarország és a magyar nemzet számára töreksenek új felfedezésekkel a gyakorlatban is alkalmazható eredményeket létrehozni, azokat vezető tudományos folyóiratokban publikálni, illetve hasznosítani az Akadémia és az egyes Nemzeti Programok résztvevőinek megállapodásokban rögzített

¹ A 11/2023. (VI. 05.) számú, 2023. június 5-től hatályos módosító határozattal egységes szerkezetben.

² Módosította a 11/2023. (VI. 05.) számú elnöki határozat. Hatályos: 2023. június 5-től

együttműködése során, továbbá a kutatási eredményeket a politikai és gazdasági döntéshozók, valamint a társadalom tudomására hozni és elérhetővé tenni.³

2. §

A határozat hatálya

- (1) Személyi hatály: a határozat hatálya a Magyar Tudományos Akadémiára (MTA), az MTA Titkárságára, továbbá a Nemzeti Programokban résztvevő magyarországi és határon túli kutatóhelyekre (kutatóközpontok, kutatóintézetek, felsőoktatási intézmények), azok hivatalos képviselőire, a programok lebonyolítására, az értékelésre felkért testületekre és személyekre, valamint az MTA Titkárságával közszolgálati vagy munkajogviszonyban álló munkatársakra terjed ki. E határozat alkalmazásában határon túlinak a Szlovákia, Ukrajna, Románia, Szerbia, Szlovénia és Horvátország területén lévő kutatóhelyek minősülnek.⁴
- (2) Tárgyi hatály: a határozat hatálya a Nemzeti Programok támogatási igényeinek bekérésére, benyújtására, bírálati folyamatára, a támogatás rendelkezésre bocsátására, felhasználására, elszámolására és a szakmai beszámolók értékelésére terjed ki.

3. §

A Nemzeti Programok indításának általános szabályai

- (1) Az Akadémia a következő MTA Nemzeti Programok megvalósítása során nyújt vissza nem térítendő kutatási pénzügyi támogatást kettő, négy- vagy tízéves támogatási időszakban – a mindenkori központi költségvetéstől függően (a Nemzeti Programok köre a későbbiekben a lehetőségekhez igazodva bővíthető):
 - 1.1. Nemzeti Agykutatási Program 3.0
 - 1.2. Fenntartható fejlődés és technológiák
 - 1.3. Tudomány a magyar nyelvért
 - 1.4. PosztCovid Stratégia
 - 1.5. Határon túli magyar kutatóhelyek programjai.⁵
- (2) Az előzetesen meghatározott Nemzeti Program-témákban, a Nemzeti Programok előkészítését és megvalósítását segítő Elnöki Bizottság véleményének figyelembevételével az MTA elnöke felkérő levéllel lehetővé teszi, hogy támogatási igénybejelentéssel éljen az Akadémia felé az adott tématerületen kiemelkedő tudományos munkássággal, magyar és nemzetközi tudományos elismertséggel rendelkező, az Akadémia köztestületének keretében is tevékeny vezető tudóst, kutató személyt foglalkoztató vagy a foglalkoztatását vállaló kutatóhely. Az Elnöki Bizottság összetételét és feladatait a 7. § és a 8. § (1) bekezdése ismerteti.⁶
- (3) Az igénybejelentő kutatóhely maga, illetve az adott Nemzeti Program megvalósításában potenciálisan résztvevő kutatóhelyekkel, az általuk foglalkoztatott vezető kutatókkal együttműködésben részletes kutatási és pénzügyi tervet (támogatási igénybejelentést)

³ Módosította a 11/2023. (VI. 05.) számú elnöki határozat. Hatályos: 2023. június 5-től

⁴ Módosította a 11/2023. (VI. 05.) számú elnöki határozat. Hatályos: 2023. június 5-től

⁵ Módosította a 11/2023. (VI. 05.) számú elnöki határozat. Hatályos: 2023. június 5-től

⁶ Módosította a 11/2023. (VI. 05.) számú elnöki határozat. Hatályos: 2023. június 5-től

készít, amelyet a felkérő levél kézhezvételétől számított 60 napon belül benyújt az MTA elnökéhez.⁷

- (4) A támogatással kapcsolatos részletes feltételeket, továbbá a kutatási és pénzügyi tervhez szükséges minta-dokumentációt az adott Nemzeti Programot ismertető akadémiai útmutató/tájékoztató tartalmazza. A kutatási és pénzügyi terv elkészítése során a program keretében elvégzendő kutatások/elemzések várható tudományos, gazdasági és/vagy társadalmi hasznosságának bemutatására is ki kell térnie a kutatóhelynek.⁸
- (5) A támogatás elnyerése esetén a kutatási feladatok ellátására – azok jellegétől függően – az igénybejelentőnek konzorcium vezetőként több intézményből álló konzorciumot vagy saját intézményén belül kutatócsoport(ka)t kell létrehoznia.
- (6) A támogatásban részesíthető kutatóhelyek számát és a támogatás lehetséges mértékét az MTA elnöke a jelen szabályzat 3. § (2) bekezdés szerinti felkérő levelekkel határozza meg. A támogatás folyósításának feltétele, hogy az adott év központi költségvetésében a támogatás céljára megállapított keret a szükséges mértékben rendelkezésre álljon. A támogatás vissza nem térítendő. A támogatási igény benyújtása saját forrás meglétét nem követeli meg.⁹

4. §

Támogatott tevékenységtípusok

A támogatás terhére elszámolható személyi, személyihez kapcsolódó adó- és járulék kifizetések, dologi – publikációs, Open Access, iparjogvédelmi, adminisztrációs, utazási – és más költségek részletes körét, a nem elszámolható költségek körét, illetve a maradvány felhasználás szabályait az adott Nemzeti Programról szóló elnöki útmutató/tájékoztató, az elszámolásra vonatkozó útmutató, továbbá a támogatói okirat tartalmazza.¹⁰

5. §

Döntés a támogatási igényekről

- (1) A támogatások odaítéléséről az MTA elnöke egyedi döntést hoz, az általa felkért tagokból álló programtanács javaslata alapján.
- (2) Az igénybejelentések elbírálásával kapcsolatos adminisztratív feladatokat az MTA Titkársága Köztisztviselői Igazgatósága látja el.
- (3) A támogatást elnyert konzorciumi tagok részére, valamint a támogatást nem konzorciumi formában elnyert kutatóhely számára az MTA Titkársága támogatói okiratot bocsát ki, valamint a konzorciumvezető kutatóhellyel vagy – amennyiben konzorcium nem jön létre – az önálló kutatóhellyel megállapodást köt, és annak alapján gondoskodik a támogatás folyósításáról.¹¹

⁷ Módosította a 11/2023. (VI. 05.) számú elnöki határozat. Hatályos: 2023. június 5-től

⁸ Módosította a 11/2023. (VI. 05.) számú elnöki határozat. Hatályos: 2023. június 5-től

⁹ Módosította a 11/2023. (VI. 05.) számú elnöki határozat. Hatályos: 2023. június 5-től

¹⁰ Módosította a 11/2023. (VI. 05.) számú elnöki határozat. Hatályos: 2023. június 5-től

¹¹ Módosította a 11/2023. (VI. 05.) számú elnöki határozat. Hatályos: 2023. június 5-től

6. §

A támogatás odaítélése során figyelembe veendő összeférhetetlenségi szabályok

- (1) Nem részesülhet támogatásban az a személy, aki a támogatási igénybejelentési eljárásban döntés-előkészítőként közreműködő vagy döntéshozó, vagy ilyen személy közeli hozzátartozója.
- (2) Nem vehet részt döntéshozóként vagy döntés-előkészítésben közreműködőként az a személy, aki vagy akinek a közeli hozzátartozója a támogatási igénybejelentővel munkavégzésre irányuló jogviszonyban áll.
- (3) A döntés előkészítőként és döntéshozóként közreműködő személyeknek e feladat elvállalásával egyidejűleg nyilatkozatot kell tenniük az összeférhetetlenség kizárása érdekében.

7. §

Nemzeti Programok Elnöki Bizottság¹²

Az MTA elnöke a Nemzeti Programok támogatására Elnöki Bizottságot hoz létre. A Bizottság előzetesen véleményt nyilvánít az Elnök számára egy nemzeti program elindítása során, figyelemmel kíséri a Nemzeti Programok működését a Nemzeti Programok teljes időtartama alatt.

8. §

A programtanácsokról

- (1) Az MTA elnöke az egyes Nemzeti Programokkal kapcsolatos döntéselőkészítő értékelési és beszámoltatási feladatokra egy-egy 3–5 tagú, az adott Nemzeti Program tudományterületein működő elismert kutatókból álló programtanácsot kér fel. A programtanácsok elnökei a Nemzeti Programok Elnöki Bizottság tagjai, tudományos területükhöz igazodóan, a további tagjára pedig az Elnöki Bizottság tesz javaslatot. A programtanácsok munkáját az MTA Titkársága segíti, a titkársági feladatokat az MTA Titkársága Köztestületi Igazgatóságának munkatársai látják el.
- (2) A programtanácsok javaslatot tesznek az MTA elnöke számára a támogatási igénybejelentés elfogadására, továbbfejlesztésére vagy elutasítására, továbbá közreműködnek a szakmai beszámolók értékelésében.
- (3) Az MTA elnöke a programtanácsok javaslatát figyelembe véve dönt az adott a támogatási igénybejelentésről.

9. §

A Nemzeti Programok megvalósítása

- (1) Az egyes Nemzeti Programok esetében a támogatást elnyert igénybejelentő, mint konzorciumvezető kezdeményezésére a résztvevő, kutatási feladatokat végző kutatóhelyek konzorciumot hoznak létre a kutatási feladatok elvégzésére – alprogramok megléte és ezeken belül több kutatóhely együttműködése esetén alprogramonként külön. A konzorcium tagjai közötti feladatmegosztást konzorciumi megállapodás szabályozza.

¹² Módosította a 11/2023. (VI. 05.) számú elnöki határozat. Hatályos: 2023. június 5-től

- (2) A Nemzeti Programok keretében a kutatási tevékenységet az MTA Kiváló Kutatóhelye minősítéssel rendelkező elismert hazai kutatóhelyek konzorciumai végzik. Ettől eltérni csak különös indokkal, egyedi elnöki engedéllyel lehetséges a programtanács javaslata alapján. Kivételt képeznek ez alól a határon túli magyar kutatóhelyek, amelyekre az MTA Kiváló Kutatóhely minősítés elnyerésére irányuló pályázat nem terjedt ki. Az MTA elnöke ezen kutatóhelyek Nemzeti Programban való részvételét tudományos kiválóságuk figyelembevételével, a programtanács javaslata alapján engedélyezi.¹³
- (3) A konzorcium működését irányító testület koordinálja. Az irányító testület tagjai a konzorciumban résztvevő intézmények vezetői/képviselői. Az irányító testület elnöke a konzorcium vezető intézményének vezetője/képviselője. A konzorciumi tagok megállapodása alapján lehetséges társelnök delegálása is. Ebben az esetben az elnök és a társelnök együttműködéséről a konzorciumi megállapodásban kell rendelkezni.¹⁴
- (4) Az irányító testület az MTA Titkárságával együttműködve gondoskodik az adott Nemzeti Program eredményeinek disszeminálásáról.
- (5) Az irányító testület működésének rendjéről a támogatói okiratok és a konzorciumi megállapodás figyelembevételével az irányító testület készíti és fogadja el az ügyrendet, amit az irányító testület elnöke tájékoztatásul az MTA elnöke részére megküld.¹⁵
- (6) Amennyiben csak egyetlen kutatóhely részvételére ad lehetőséget a Nemzeti Programban való részvételre felkérő elnöki levél, konzorcium nem hozható létre. A konzorcium vezetőjének feladatait ebben az esetben a kutatóhely vezetője látja el.¹⁶

10. §

A pályázaton elnyert támogatás felhasználása, beszámolási kötelezettség

- (1) A támogatás minimum kettő, maximum tíz évre szól. A támogatási összeget a kutatóhelyek éves részletekben kapják meg.
- (2) A támogatás felhasználásával megjelent tudományos publikációkról a konzorciumok irányító testületének nyilvántartást kell vezetni és azt el kell helyezni az MTA REAL repozitóriumában. A publikációkban fel kell tüntetni, hogy azok az MTA adott Nemzeti Programja támogatásával készültek.
- (3) A kutatás során létrejövő, szellemi tulajdonjogi oltalom alá eső művekkel, a szabadalomra, társadalmi hasznosításra lehetőséget nyújtó kutatási eredményekkel kapcsolatban az MTA, a konzorciumi tagok, illetve önálló kutatóhelyek vagyoni jogait külön megállapodás szabályozza.
- (4) A támogatott konzorcium irányító testületének elnöke, valamint a támogatott önálló kutatóhely vezetője gondoskodik arról, hogy a támogatásról évente részletes szakmai és pénzügyi beszámoló készüljön, amelyben bemutatásra kerül a Nemzeti Programmal szemben támasztott indikátor-követelményeknek való megfelelés.

¹³ Módosította a 11/2023. (VI. 05.) számú elnöki határozat. Hatályos: 2023. június 5-től

¹⁴ Módosította a 11/2023. (VI. 05.) számú elnöki határozat. Hatályos: 2023. június 5-től

¹⁵ Módosította a 11/2023. (VI. 05.) számú elnöki határozat. Hatályos: 2023. június 5-től

¹⁶ Módosította a 11/2023. (VI. 05.) számú elnöki határozat. Hatályos: 2023. június 5-től

- (5) A szakmai beszámolókat először az irányító testületek majd a programtanácsok értékelik az adott Nemzeti Program programtanácsa által elfogadott indikátorok figyelembevételével.¹⁷
- (6) Az adott programtanács javaslata alapján az MTA elnöke dönt a beszámoló elfogadásáról vagy elutasításáról. Abban az esetben, ha a beszámolót a programtanács véleménye alapján az MTA elnöke nem fogadja el, a programtanács javaslatának megfelelően a következő évre jutó támogatási összeg csökkenthető vagy más program számára átcsoportosítható. A döntés alapján a módosított támogatási összegről támogatói okirat módosítást bocsát ki az MTA Titkársága.

11. §

A Nemzeti Programok transzparens működésének biztosítása

- (1) Az MTA elnöke a Nemzeti Programok előrehaladásáról, kiemelkedő eredményeiről tájékoztatást ad az MTA Elnöksége számára és évente beszámol az MTA közgyűlésén a programok előrehaladásáról, kiemelkedő eredményeiről.
- (2) Az MTA a Kormány számára készített tájékoztatóban és az Országgyűlés számára készített beszámolójában külön fejezetben számol be a Nemzeti Programokról.
- (3) A Nemzeti Programok elindulását követően jól látható és elérhető helyen rendszeres és közérthető tájékoztatást kell adni a közvélemény számára a programokról az MTA honlapján, továbbá a programokban résztvevőknek eleget kell tennie a jogszabályokban és belső szabályozóikban meghatározott közzétételi kötelezettségüknek.

12. §

Záró rendelkezések

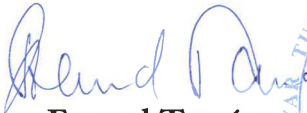
- (1) Jelen szabályzat 2022. június 14-én lép hatályba.
- (2) Jelen Határozatot az MTA honlapján kell kihirdetni, valamint az MTA Titkársága intranetén a Dokumentumtár » Határozatok tára » Elnöki határozatok megnevezésű oldalon, továbbá az Akadémiai Értesítőben kell közzétenni.

Budapest, 2022. július 14.

Freund Tamás s.k.
az MTA elnöke

A 11/2023. (VI. 05.) számú elnöki határozatban foglalt módosításokkal egységes szerkezetű tartalmat jóváhagyom.

Budapest, 2023. június 5.

Freund Tamás
az MTA elnöke

¹⁷ Módosította a 11/2023. (VI. 05.) számú elnöki határozat. Hatályos: 2023. június 5-től